

บันทึกการประชุม  
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ  
ครั้งที่ ๒๗  
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘  
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	โฆษกกรรมการ
๕. นายวรชิต สิงหเสนี	โฆษกกรรมการ
๖. นางกิริณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นางจุรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๘. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๙. นายเอิธรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๐. พลเอก นิวัติ ศรีเพ็ญ	กรรมการ
๑๑. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๒. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๓. นายภุมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๔. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๕. นายศุภชัย ยาวะประภา	กรรมการ
๑๖. นายอุดม รัฐอมฤต	กรรมการ
๑๗. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๘. พลเอก อัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๙. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๒๐. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	(ลาการประชุม)
---------------------------	---------------

### ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายจินตพันธุ์ ทังสุบุตร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

๒. นายวราห์ เห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา

๒. ว่าที่เรือดรี ยุทธนา สำเภาเงิน

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์

๒. นายเชษฐ์ โทณะวนิก

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสุภัทรา เชื้ออรอด

๒. นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์

คณะกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ

นายเมธา ศิลาพันธ์

อนุกรรมการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๖ วันอังคาร ที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๗ วันพุธ ที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๘ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๙ วันศุกร์ ที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๑ วันอังคาร ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๒ วันพุธ ที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๓ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๔ วันจันทร์ ที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๘

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๕ วันอังคาร ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๖ วันพุธ ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๗ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๘ วันศุกร์ ที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๙ วันจันทร์ ที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๐ วันอังคาร ที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๑ วันพุธ ที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๒ วันพฤหัสบดี ที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๓ วันศุกร์ ที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๔ วันจันทร์ ที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๕ วันอังคาร ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๖ วันพุธ ที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

อยู่ระหว่างการตรวจทานของนายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง

### ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

#### พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ....

ก่อนเข้าสู่การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช .... นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ขอให้ที่ประชุมพิจารณาวิธีการคำนวณเพื่อปรับลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่เกิน ๑๕๐ คน ให้เหลือ ๑๕๐ คน โดยนายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ จะเป็นผู้ชี้แจงในเรื่องนี้

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากใช้วิธีการนำคะแนนของแต่ละพรรคการเมืองในระดับเขตมาคำนวณหาสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองตามแนวคิดของตนจะทำให้ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่เกิน ๑๕๐ คน (overhang)

จากนั้น นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง อธิบายแบบจำลองตัวอย่างวิธีการนำคะแนนของแต่ละพรรคการเมืองในระดับเขตมาคำนวณหาสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองตามแนวคิดของประธานกรรมการ ดังนี้

หากกำหนดให้มีเขตจำนวน ๒๐ เขต มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตจำนวน ๒๐ คน และมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๘ คน รวมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๒๘ คน มีพรรคการเมืองจำนวน ๖ พรรค โดยมีพรรคการเมืองส่งลงสมัครไม่ครบในบางเขต สำหรับคะแนนที่สามารถนับได้หมายถึงคะแนนที่ประชาชนลงให้กับพรรคการเมืองโดยไม่นับโหวตโน โดยกำหนดให้พรรคการเมือง ก ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตจำนวน ๑๑ คน พรรคการเมือง ข ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตจำนวน ๕ คน พรรคการเมือง ค ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตจำนวน ๓ คน พรรคการเมือง ง ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตจำนวน ๑ คน ส่วนพรรคการเมือง จ และพรรคการเมือง ฉ ไม่ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลย จากนั้นจึงคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเพื่อคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชี

รายชื่อทั้งหมดจำนวน ๘ คน โดยการนำคะแนนเสียงที่ประชาชนเลือกพรรคการเมืองแต่ละพรรคมาคิดเป็น ร้อยละของคะแนนเสียงรวมของทุกพรรคการเมือง แล้วนำจำนวนที่ได้มาคูณด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดจำนวน ๒๘ คน แล้วหารด้วย ๑๐๐ จะทำให้พรรคการเมือง ก ควรได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดจำนวน ๘ คน พรรคการเมือง ข ควรได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดจำนวน ๗ คน พรรคการเมือง ค ควรได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดจำนวน ๔ คน พรรคการเมือง ง ควรได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดจำนวน ๓ คน พรรคการเมือง จ ควรได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดจำนวน ๒ คน และพรรคการเมือง ฉ ควรได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดจำนวน ๑ คน กรณีพรรคการเมือง ก ควรได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดจำนวน ๘ คน แต่ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตแล้วจำนวน ๑๑ คน ฉะนั้น จึงไม่ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคการเมือง ข ควรได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดจำนวน ๗ คน แต่ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตแล้วจำนวน ๕ คน ฉะนั้น จึงได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๒ คน พรรคการเมือง ค ควรได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดจำนวน ๔ คน แต่ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตแล้วจำนวน ๓ คน ฉะนั้น จึงได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๑ คน พรรคการเมือง ง ควรได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดจำนวน ๓ คน แต่ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตแล้วจำนวน ๑ คน ฉะนั้น จึงได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๒ คน พรรคการเมือง จ ควรได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดจำนวน ๒ คน แต่ไม่ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลย ฉะนั้น จึงได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๒ คน และพรรคการเมือง ฉ ควรได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดจำนวน ๑ คน แต่ไม่ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลย ฉะนั้น จึงได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๑ คน เมื่อรวมจำนวนทั้งหมดแล้วจะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดจำนวน ๒๘ คน ทั้งนี้ ผลการคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจะไม่มีผลกระทบของทศนิยมขึ้นเพื่อไม่ให้เกิด overhang

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง กล่าวว่า ผลการคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่มีจำนวนเศษของทศนิยม หากแปลงเป็นคะแนนเสียงของประชาชนจะถือเป็นคะแนนเสียงจำนวนมาก ซึ่งหากไม่คิดคำนวณเศษทศนิยมดังกล่าวอาจจะเป็นการไม่ให้ความสำคัญกับทุกคะแนนเสียงของประชาชน แต่วิธีการคำนวณเพื่อปรับลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่เกินจำนวน ๑๕๐ คน ให้เหลือ ๑๕๐ คน ตามแนวคิดของตนจะเป็นการคิดคำนวณทุกคะแนนเสียงของประชาชน

ประธานกรรมการกล่าวว่า วิธีการนำคะแนนของแต่ละพรรคการเมืองในระดับเขตมาคำนวณหาสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองตามแนวคิดของตน สามารถอธิบายได้ว่า หากผลการคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อมีเศษทศนิยมให้ปัดลง เว้นแต่จะมีที่หนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่เมื่อจัดสรรแล้วยังเหลืออยู่ ให้นำไปให้กับพรรคการเมืองที่มีเศษทศนิยมสูงที่สุดและไล่ตามลำดับลงมา อย่างไรก็ตาม ปัญหาของแบบจำลองนี้ คือเมื่อจำนวนเขตและจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อมีจำนวนมากจะยังใช้วิธีการนี้ได้หรือไม่

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง นำเสนอแบบจำลองตัวอย่างการคำนวณเพื่อปรับลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่เกินจำนวน ๑๕๐ คน ให้เหลือ ๑๕๐ คน ดังนี้

การเกิด overhang จะเกิดขึ้นกรณีที่พรรคการเมืองได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเกินจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองพึงมีเท่านั้น วิธีการปรับลดจำนวน overhang คือ นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ๑๕๐ ที่นั่งเป็นตัวตั้ง แล้วหารด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่รวม overhang แล้วนำไปคูณกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่จัดสรรให้พรรคการเมือง จะได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่ปรับลดให้เหลือ ๑๕๐ ที่นั่ง

ประธานกรรมการเสนอวิธีการคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออีกวิธีหนึ่ง โดยใช้ข้อมูลเบื้องต้นตามแบบจำลองวิธีการนำคะแนนของแต่ละพรรคการเมืองในระดับเขตมาคำนวณหาสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ โดยนำผลที่ได้จากการนำคะแนนเสียงที่ประชาชนเลือกแต่ละพรรคการเมืองมาคิดเป็นร้อยละของคะแนนเสียงรวมของทุกพรรคการเมือง แล้วนำไปคูณด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดจำนวน ๒๘ คน แล้วหารด้วย ๑๐๐ ซึ่งจะได้เป็นจำนวนร้อยละของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละพรรคการเมืองครั้งที่ ๑ กรณีนี้พรรคการเมือง ก ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเกินจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองพึงมี จะไม่ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้นำร้อยละ ๑๐๐ หักจากจำนวนร้อยละของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมือง ก ครั้งที่ ๑ จะได้เป็นจำนวนร้อยละที่จะนำมาคูณกับจำนวนร้อยละของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละพรรคการเมือง แล้วหารด้วย ๑๐๐ จะได้จำนวนร้อยละของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองที่คำนวณได้ในครั้งที่ ๒ ซึ่งกรณีนี้จะไม่คิดคำนวณให้กับพรรคการเมือง ก เพราะพรรคการเมือง ก ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเกินจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองพึงมีแล้ว จากนั้นนำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมดคูณด้วยคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมี แล้วหารด้วยจำนวนร้อยละของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองที่คำนวณได้ในครั้งที่ ๒ จะได้ร้อยละของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่คำนวณได้ในแต่ละพรรคการเมือง จากนั้นจึงนำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมดไปเฉลี่ยตามร้อยละของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่คำนวณได้ในแต่ละพรรคการเมือง วิธีนี้จะทำให้ไม่เกิด overhang

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- วิธีการคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามที่ประธานกรรมการเสนอ คือ วิธีการคำนวณแบบระบบคู่ขนาน ซึ่งจะทำให้มีผลบวกต่อพรรคการเมืองที่ได้คะแนนนิยมสูง แต่วิธีคำนวณเพื่อปรับลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่เกินจำนวน ๑๕๐ คน ให้เหลือ ๑๕๐ คน ของนายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นวิธีที่ทำให้คะแนนนิยมทั้งหมดถูกนำมาคิดบนพื้นฐานของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด

- วิธีคำนวณเพื่อปรับลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่เกินจำนวน ๑๕๐ คน ให้เหลือ ๑๕๐ คน หากมี overhang จำนวนหลายคน จะทำให้มีผลกระทบต่อการคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองหรือไม่

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า ในการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นในอนาคตจะเป็นการลงคะแนนเลือกตั้งด้วยบัตรใบเดียว ซึ่งหากประชาชนเลือกบุคคลที่สังกัดพรรคการเมืองนั้นแล้ว พรรคการเมืองก็จะได้คะแนนนิยมด้วย

- มีการรณรงค์แสดงความเห็นว่า หากพรรคการเมืองสองพรรคได้คะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเท่ากัน แต่พรรคการเมืองที่ได้คะแนนนิยมสูงจะได้จัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่เกินจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมี ฉะนั้น พรรคการเมืองที่ได้คะแนนนิยมสูงจะเสียเปรียบพรรคการเมืองที่ได้คะแนนนิยมรองลงมา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ เสนอตัวอย่างวิธีคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะได้ตามสัดส่วนของคะแนนที่ประชาชนลงคะแนนให้ โดยใช้บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตใบเดียว ดังนี้

ให้นำคะแนนของแต่ละพรรคการเมืองได้มาคำนวณเป็นร้อยละ จากนั้นจึงนำไปจัดสรรเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมี แล้วหักด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตของพรรคการเมือง จะเหลือเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมี สำหรับกรณีที่มี overhang เสนอให้ใช้วิธีคิดคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมีโดยใช้หลักการเดียวกัน แต่จะมีวิธีปรับลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้เหลือจำนวน ๑๕๐ คน โดยการนำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๑๕๐ คน เป็นตัวตั้ง แล้วหารด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่รวม overhang แล้วคูณด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองพึงมี ทั้งนี้ จะไม่นำวิธีปรับลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้เหลือจำนวน ๑๕๐ คนไปคำนวณกับพรรคการเมืองที่ได้ overhang แล้ว

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- กรณีที่คะแนนเกินสัดส่วนที่กำหนดไว้สำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้ปรับลดลงมานั้น อาจทำให้พรรคการเมืองต่างๆ เข้าใจว่าสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคของตนถูกลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น จึงเสนอให้ใช้ถ้อยคำว่า “...ให้พรรคที่มีสิทธิได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อได้รับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามสัดส่วนของคะแนนของพรรคเพื่อให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไม่เกินหนึ่งร้อยห้าสิบคน”

- พรรคการเมืองที่มีขนาดเล็กที่มีฐานเสียงในพื้นที่ซึ่งคะแนนนิยมอาจไม่สูงมากเมื่อรวมคะแนนความนิยมพรรคทั้งประเทศ แต่ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตในหลายเขต ซึ่งเมื่อคำนวณรวมจากคะแนนเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตทั่วประเทศ อาจจะทำให้จำนวนคะแนนความนิยมพรรคสูงเมื่อคำนวณเทียบคะแนนสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคดังกล่าวพึงมี ทำให้พรรคการเมืองดังกล่าวได้จำนวนที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเกินจำนวนคะแนนความนิยมพรรค

- พรรคการเมืองขนาดใหญ่อาจมีกลยุทธ์ในการหาเสียงด้วยวิธีการแบ่งแยกพรรคออกมาเป็นพรรคเล็กๆ จำนวนหลายพรรค เพื่อมีส่วนแบ่งของคะแนนเพื่อนำไปคำนวณสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และจะมีการรวมตัวกันหลังจากได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตแล้ว ซึ่งกรณีดังกล่าวจะส่งผลให้เกิด overhang ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตได้

- ในกรณีที่พรรคการเมืองต่างๆ เมื่อคำนวณสัดส่วนของคะแนนเป็นเปอร์เซ็นต์แล้วมีจำนวนที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่ากัน ซึ่งเศษของร้อยละที่เหลือของแต่ละพรรคเท่ากันทำให้ไม่สามารถจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อได้ครบจำนวน ๑๕๐ คน ในกรณีดังกล่าวจะนำเศษของร้อยละจากการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีของแต่ละพรรคมาพิจารณาคำนวณ หากพรรคการเมืองใด

มีเศษจำนวนมากทำให้เพิ่มจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้แก่พรรคนั้น หากเศษที่เหลือยังเท่ากันอีก ให้ใช้วิธีการจับสลาก โดยวิธีคิดค่านวดังกล่าวจะไปกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

- หากมีผู้มาใช้สิทธิทั้งหมด ๓๕ ล้านคน กรณีที่จะทำให้เกิด overhang ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้นั้น ต้องปรากฏว่าพรรคการเมืองที่ได้คะแนนสูงสุดจะต้องได้คะแนนความนิยมพรรคถึง ๒๐ ล้านคะแนน ซึ่งเมื่อคำนวณเป็นร้อยละแล้วประมาณร้อยละ ๕๗ และเมื่อคำนวณเป็นจำนวนที่นั่งแล้วพรรคการเมืองดังกล่าวจะต้องได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต จำนวน ๒๘๗ คน ซึ่งในอดีตที่ผ่านมายังไม่เคยมีพรรคการเมืองใดได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๘๗ คน จากจำนวนเขตเลือกตั้ง ๓๕๐ เขต

- การประกาศผลการเลือกตั้งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะประกอบเป็นสภาผู้แทนราษฎรจะต้องมีจำนวนเท่าใดนั้น หากพิจารณาจากรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ จะต้องมีการประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนร้อยละ ๙๕ ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด จึงจะเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ โดยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร้อยละ ๙๕ น่าจะเป็นจำนวนที่เหมาะสม เนื่องจากถ้ากำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร้อยละ ๙๐ สามารถที่จะเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ อาจจะมีผลต่อการจัดตั้งรัฐบาลที่ได้กระทำไปแล้ว กล่าวคือ จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ยังขาดอีกร้อยละ ๑๐ คิดเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๕๐ คน เมื่อได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวมาภายหลังอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาลได้ เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๕๐ คน อาจไปรวมอยู่กับพรรคฝ่ายค้านได้

- ระยะเวลาในการกำหนดให้มีการเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกควรกำหนดระยะเวลา ๓๐ วัน นับแต่วันเลือกตั้ง เว้นแต่ กต. ประกาศรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ครบร้อยละ ๙๕ ภายใน ๓๐ วัน ก็ให้ขยายระยะเวลาที่ กต. จะต้องประกาศรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ได้ร้อยละ ๙๕ ภายใน ๔๕ วันนับแต่วันเลือกตั้ง เนื่องจากหากเขตเลือกตั้งใดมีการทุจริตการเลือกตั้ง อาจจะต้องมีการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งระยะเวลา ๓๐ วัน อาจจะไม่ประกาศรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ครบร้อยละ ๙๕ หากพบกรณีการทุจริตก่อนการเลือกตั้ง และ กต. ไม่สามารถสืบสวนสอบสวนให้แล้วเสร็จภายในกำหนด ๓๐ วัน ได้ ประกอบกับระยะเวลา ๓๐ วัน นั้น เป็นการกำหนดระยะเวลาเร่งรัดให้ กต. ต้องประกาศรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตที่ไม่มีการร้องคัดค้านไปพลางก่อน สำหรับเขตเลือกตั้งที่มีการร้องคัดค้านว่ามีการทุจริตการเลือกตั้ง กต. จะต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน ๔๕ วัน นับแต่วันเลือกตั้ง

- ในกรณีที่ครบกำหนดระยะเวลา ๔๕ วันแล้ว กต. ยังไม่สามารถประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ครบร้อยละ ๙๕ จะมีวิธีแก้ไขปัญหายังไง

ต่อประเด็นดังกล่าว มีกรรมการบางท่านเห็นว่า กต. จะต้องประกาศรายชื่อให้ครบร้อยละ ๙๕ ไปก่อน แม้บางเขตเลือกตั้งจะมีการร้องคัดค้านว่าทุจริตการเลือกตั้งก็ตาม เว้นแต่ในกรณีที่ กต. สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งใด

- ควรให้มีการเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกภายใน ๓๐ นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง และ กต. จะต้องประกาศผลการเลือกตั้งให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนร้อยละ ๙๕ ภายในเวลา ๓๐ วัน นับแต่วันเลือกตั้ง ซึ่งระยะเวลาจะถูกแบ่งออกเป็น ๒ ช่วง การกำหนดระยะเวลาดังกล่าวก็เพื่อยืดระยะเวลาให้ กต. มีเวลาในการสืบสวนสอบสวนในกรณีที่ผู้ร้องคัดค้านว่าเขตเลือกตั้งใดมีการทุจริตการเลือกตั้ง

- ในกรณีที่มีการจัดการเลือกตั้งไม่สามารถกระทำได้ในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วย จะเป็นปัญหาต่อการเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก เนื่องจากไม่สามารถประกาศผลการเลือกตั้งให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบร้อยละ ๙๕ ได้

- หากมีการประกาศรายชื่อของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต จะสามารถประกาศรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อได้หรือไม่ นั่น เช่น มีการร้องคัดค้านจำนวน ๑๐ เขตเลือกตั้ง จาก ๓๕๐ เขตเลือกตั้ง ในกรณีดังกล่าวสามารถประกาศผลการเลือกตั้งรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อได้ จำนวน ๑๑๐ คน จากจำนวน ๑๕๐ คน

ต่อประเด็นดังกล่าว ที่ประชุมเห็นว่า การประกาศรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ในกรณีดังกล่าว จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ในภายหลังหากมีการนับคะแนนจนครบจำนวน ๓๕๐ เขต เนื่องจากที่ผ่านมาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ สามารถแยกนับคะแนนกันได้ กกต. จึงสามารถแยกประกาศผลการเลือกตั้งได้ แต่ตามแนวคิดของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้เปลี่ยนวิธีการคิดคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อใหม่ โดยนำฐานคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมาคำนวณจึงไม่สามารถแยกประกาศรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้

- ในอดีตที่ผ่านมา กกต. ต้องประกาศผลการเลือกตั้งภายใน ๓๐ วันนับแต่วันเลือกตั้ง และหากพบว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดทุจริตการเลือกตั้งจะต้องให้ใบแดงภายใน ๓๐ วันนับแต่วันเลือกตั้ง และต้องประกาศผลการเลือกตั้งให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร้อยละ ๙๕ ไปพลางก่อน เนื่องจากหลังจาก ๓๐ วัน กกต. ไม่สามารถให้ใบแดงกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ทุจริตการเลือกตั้งได้ และเมื่อ กกต. ประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจะต้องผ่านกระบวนการพิจารณาโดยศาลฎีกาเท่านั้น ซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้ให้อำนาจ กกต. ในการให้ใบแดงแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแล้ว แต่ให้อำนาจ กกต. ประกาศให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตที่พบการทุจริตการเลือกตั้งได้ภายใน ๑ ปี และให้อำนาจในการระงับการใช้สิทธิลงสมัครเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งคนดังกล่าวที่ทุจริตการเลือกตั้ง ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาในกรณีที่เป็นการบังคับ กกต. ว่าต้องประกาศผลการเลือกตั้งไปก่อนได้ระดับหนึ่ง

- ในกรณีที่ได้อำนาจสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ครบ ๕๐๐ คน กกต. ต้องดำเนินการให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบ ๕๐๐ คน ภายใน ๑๘๐ วัน ซึ่งเป็นการนำหลักการของมาตรา ๙๓ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาเป็นแนวทางในการร่างรัฐธรรมนูญ

- ในกรณีที่ กกต. ไม่สามารถจัดการเลือกตั้งได้ เนื่องจากมีเหตุการณ์ทางการเมือง เช่น การปิดล้อมหน่วยเลือกตั้งจนทำให้ไม่สามารถไปลงคะแนนได้ เป็นต้น ซึ่งหากมีจำนวนถึงร้อยละ ๓๐ ของจำนวนหน่วยเลือกตั้งทั้งหมด ควรให้อำนาจ กกต. ยกเลิกการเลือกตั้งทั้งหมดและจัดการเลือกตั้งใหม่

- เรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภานั้น หากกำหนดให้มาจากการเลือกตั้งจะทำให้ถูกครอบงำโดยพรรคการเมืองได้ง่าย ดังนั้น จึงต้องหาวิธีการได้มาของสมาชิกวุฒิสภาที่ปลอดจากการเมืองโดยยึดโยงกับประชาชน ซึ่งอาจจะใช้วิธีการได้มาแบบเดียวกันกับสภาร่างรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

- ก่อนเริ่มพิจารณาเรื่องที่มาจากสมาชิกวุฒิสภา เห็นควรมีการพิจารณาถึงอำนาจและหน้าที่ของวุฒิสภาก่อน

- ที่ผ่านมาวุฒิสภาไม่สามารถใช้อำนาจในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้เลย ซึ่งหากไม่ให้อำนาจในการถอดถอนแก่วุฒิสภาจะให้อำนาจดังกล่าวแก่องค์กรใด



ทั้งนี้ ที่ประชุมได้มอบหมายฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจัดทำเอกสารสรุปอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภามาตรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เสนอต่อที่ประชุมเพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาต่อไป

ต่อจากนั้น นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน รายงานผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในประเด็นคำถามต่างๆ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ดังนี้ ประชาชนให้ความสนใจออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งร้อยละ ๘๒ และประชาชนร้อยละ ๖๒ เห็นว่าไม่เป็นธรรมหากคะแนนที่ลงคะแนนให้กับผู้สมัครที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งต้องเสียเปล่า จำนวนร้อยละ ๗๐ เห็นว่าควรนำคะแนนที่ลงคะแนนให้กับผู้สมัครที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งมาคำนวณสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนร้อยละ ๕๗ เห็นว่าในการลงคะแนนเลือกตั้งจะต้องพิจารณาจากตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองไปพร้อมกันก่อนลงคะแนนเสียง และร้อยละ ๘๑ เห็นด้วยกับการให้มีบัตรเลือกตั้งใบเดียว

ในการนี้ นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เสนอร่างแบบสอบถามความคิดเห็นเรื่อง “ที่มาของนายกรัฐมนตรี” ให้ที่ประชุมพิจารณา

ที่ประชุมได้พิจารณาร่างแบบสอบถามความคิดเห็นเรื่อง “ที่มาของนายกรัฐมนตรี” และมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมแบบสอบถาม เป็นดังนี้

ข้อ ๑. ก่อนไปเลือกตั้งถ้าท่านรู้ว่าพรรคใดจะเสนอผู้ใดเป็นนายกรัฐมนตรีจะมีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนของท่านหรือไม่

๑. มี
๒. ไม่มี
๓. ไม่มีความเห็น
๔. ไม่รู้/ไม่ตอบ
๕. อื่น ๆ .....

ข้อ ๒. ก่อนการเลือกตั้งทั่วไปพรรคการเมืองต้องประกาศรายชื่อผู้ที่พรรคจะเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรีท่านเห็นด้วยหรือไม่

๑. เห็นด้วย
๒. ไม่เห็นด้วย
๓. ไม่มีความเห็น
๔. ไม่รู้/ไม่ตอบ
๕. อื่น ๆ .....

ข้อ ๓. รายชื่อที่พรรคการเมืองประกาศว่าจะเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรีควรมีกี่คน

๑. ไม่เกิน ๑ คน
๒. ไม่เกิน ๓ คน
๓. ไม่เกิน ๕ คน
๔. ไม่มีความเห็น
๕. ไม่รู้/ไม่ตอบ

ข้อ ๔ รายชื่อที่พรรคการเมืองประกาศว่าจะเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรี

๑. ต้องเป็นผู้สมัคร ส.ส. เขตหรือ ส.ส.บัญชีรายชื่อ
๒. เป็นผู้สมัครหรือไม่เป็นผู้สมัครก็ได้
๓. ไม่มีความเห็น
๔. ไม่รู้/ไม่ตอบ
๕. อื่น ๆ .....

ข้อ ๕ พรรคการเมืองต่างพรรคอาจเสนอรายชื่อผู้ที่พรรคจะเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรีคนเดียวกัน

๑. ควรยอมให้ทำได้
๒. ไม่ควรยอมให้ทำได้
๓. ไม่มีความเห็น
๔. ไม่รู้/ไม่ตอบ
๕. อื่น ๆ .....

จากนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญต่อเนื่องจากการประชุมครั้งที่ผ่านมาสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

นายปรณ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญได้พิจารณาปรับปรุงและเพิ่มเติมรายละเอียดร่างมาตรา ๒๗ เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามความเห็นของที่ประชุมเมื่อคราวการประชุมครั้งที่ ๒๕ วันอังคาร ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ร่างมาตรา ๒๗ ที่ปรับปรุงแล้ว เป็นดังนี้

#### มาตรา ๒๗

“มาตรา ๒๗ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ไต่สวนข้อเท็จจริงกรณีประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือองค์กรอิสระใด กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระผู้ใด มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑/๑) ไต่สวนข้อเท็จจริงกรณีประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือองค์กรอิสระใด กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระผู้ใด มีพฤติการณ์ส่อไปในทางฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม แต่ถ้าพฤติการณ์ดังกล่าวส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายด้วย ให้ดำเนินการไต่สวนตาม (๑) ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๒) ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ หรือส่อไปในทางฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๓) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต

(๔) กำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๕) กำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๖) การอื่นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

การปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) (๑/๑) และ (๒) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง ในกรณีที่ไมอาจดำเนินการภายใน กำหนดเวลาดังกล่าว คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติอาจมีมติให้ขยายระยะเวลา ได้คราวละไม่เกินสี่เดือน แต่เมื่อรวมแล้วทั้งหมดต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และให้เผยแพร่ เหตุผลในการขยายระยะเวลาให้ประชาชนทราบด้วย

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) (๑/๑) (๒) หรือ (๓) คณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติอาจมอบหมายให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติคนหนึ่ง คนใดมีอำนาจไต่สวนและวินิจฉัย ให้ความเห็น หรือรวบรวมพยานหลักฐานในเรื่องใด หรือมอบหมายให้ หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นผู้ไต่สวนและ วินิจฉัยแทนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนดก็ได้”

#### ประเด็นการพิจารณา

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ความในมาตรา ๒๗ กำหนดหน้าที่ และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไว้ทั้งหมด ซึ่งแตกต่างกับที่เคยกำหนดไว้ ในรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมาซึ่งแยกหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติกำหนดไว้ในส่วนต่าง ๆ เช่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การตรวจสอบทรัพย์สิน การถอดถอน จากตำแหน่ง และการดำเนินคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ควรกำหนดมาตรการเร่งรัดการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติในคดีที่ใกล้ขาดอายุความไว้ในมาตรานี้ด้วยหรือไม่

- ควรกำหนดให้ภาคส่วนอื่น เช่น ภาคธุรกิจ หรือภาคเอกชน เป็นต้น สามารถเสนอเรื่องให้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาดำเนินการกับผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองได้ด้วยหรือไม่ในกรณีที่เห็นว่าเป็นการกระทำทุจริต ร่ำรวยผิดปกติ หรือจงใจใช้อำนาจหน้าที่ ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ความในวรรคหนึ่ง (๑) เป็น หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในการดำเนินการกรณีมีการ กล่าวหาว่าทุจริต ร่ำรวยผิดปกติ หรือจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ส่วนความใน วรรคหนึ่ง (๑/๑) เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในการ ดำเนินการกรณีมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม โดยความในวรรคหนึ่ง (๑) และ (๑/๑) นั้นจะมีกลไก กระบวนการ และบทลงโทษที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ หากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน ทางจริยธรรมตามความในวรรคหนึ่ง (๑/๑) มีพฤติการณ์ที่ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ หรือส่อว่าจงใจใช้

อำนาจหน้าที่ที่ขัดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายด้วยก็ให้ดำเนินการไต่สวนตามความในวรรคหนึ่ง (๑) ความในมาตรานี้ในส่วนที่เกี่ยวกับการแจ้ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ ของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภากล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทาง การเมืองกระทำการทุจริต ร่ำรวยผิดปกติ หรือจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อร์ัฐธรรมนูญหรือกฎหมายนั้น คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญได้เขียนโดยเทียบเคียงจากที่เคยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ผ่านมา เหตุที่ไม่กำหนดให้ภาคธุรกิจ หรือภาคเอกชนสามารถร้องเรียนต่อคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ เพราะถ้ากำหนดให้ภาคธุรกิจ หรือภาคเอกชนสามารถร้องเรียนได้อาจทำ ให้มีเรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจำนวนมาก

ประธานกรรมการกล่าวว่า เหตุใดความในวรรคหนึ่ง (๕) จึงกำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้พิจารณากำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ในการประชุมครั้งที่ผ่านมา ที่ประชุมมีมติให้องค์กรอิสระร่วมกันพิจารณากำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขององค์กรอิสระ แต่ยังไม่ได้ ข้อยุติว่าจะให้มาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวบังคับใช้กับคณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ สมาชิกวุฒิสภาด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า มาตรฐานทางจริยธรรมนั้นควรเป็นมาตรฐานกลางที่ทุกองค์กรสามารถ ใช้ร่วมกันได้

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- มาตรฐานทางจริยธรรมของคณะรัฐมนตรีน่าจะมีมาตรฐานสูงกว่าองค์กรอื่น
- ในการประชุมครั้งที่ผ่านมาประธานกรรมการกล่าวว่าควรให้คณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภากำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมเอง แต่ต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมขององค์กรอิสระ

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากกำหนดให้คณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภากำหนด มาตรฐานทางจริยธรรมเองโดยต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมขององค์กรอิสระ ก็จะต้องมีองค์กร ที่เป็นผู้ชี้ขาดว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวมีมาตรฐานต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมขององค์กรอิสระ หรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การกล่าวหาว่าบุคคลใดกระทำความผิดนั้นจะไม่ใช้คำว่า “สื่อ” แต่จะมีการกล่าวหาว่าบุคคลนั้นกระทำความผิด คำว่า “สื่อ” นั้น เป็นเรื่องของมาตรฐานในการพิสูจน์ เท่านั้น จึงควรตัดคำว่า “สื่อ” ออกจากมาตรานี้ทั้งหมด การกำหนดเรื่องการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรม ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้ในรัฐธรรมนูญเพื่อให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติดำเนินการตรวจสอบเท่ากับเป็นการประสงคิ์ให้นักการเมืองต้องเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูง จึงอาจ กำหนดให้กรณีการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมรวมอยู่ในวรรคหนึ่ง (๑) ด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๗ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ใต้สวนข้อเท็จจริงกรณีประชาชนสภาผู้แทนราษฎรแจ้งว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาส่วนหนึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมายในสิ่งที่ตนลงนามลงมติที่เห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือองค์การอิสระใด มีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือมีพฤติการณ์ส่อไปในทางฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม

(๑/๑) ใต้สวนข้อเท็จจริงกรณีประชาชนสภาผู้แทนราษฎรแจ้งว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาส่วนหนึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมายในสิ่งที่ตนลงนามลงมติที่เห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือองค์การอิสระใด ทสททว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์การอิสระผู้ใดมีพฤติการณ์ส่อไปในทางฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม แต่ทว่าพฤติการณ์ดังกล่าวนั้นส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญหรือบทกฎหมายดังกล่าว ให้ดำเนินการตามข้อ ๑) ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๒) ใต้สวนและวินิจฉัยกรณีมีการกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ หรือส่อไปในทางฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๓) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๔) กำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๕) กำหนดบทลงโทษทางวินัยของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๖) กำหนดหน้าที่และอำนาจอื่นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและหรือกฎหมาย

การปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) (๑/๑) และ (๒) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง ในกรณีที่ไมอาจดำเนินการภายในกำหนดเวลาดังกล่าว คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติอาจมีมติให้ขยายระยะเวลาได้คราวละไม่เกินสี่เดือน แต่เมื่อรวมแล้วทั้งหมดต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และให้เผยแพร่เหตุผลในการขยายระยะเวลาให้ประชาชนทราบด้วย

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) (๑/๑) (๒) หรือ (๓) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติอาจมอบหมายให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติคนหนึ่งคนใดหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจไต่สวนและวินิจฉัย ให้ทสททเห็น หรือรวบรวมพยานหลักฐานในเรื่องใด หรือมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นผู้ไต่สวนและ

วิธีตั้งหรือรวบรวมพยานหลักฐานแทนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดก็ได้

การกล่าวหา การไต่สวน การวินิจฉัย ตามวรรคหนึ่ง การขยายเวลาตามวรรคสอง และการมอบหมายตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด”

อย่างไรก็ตาม ความในมาตรานี้กำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี นับแต่วันได้รับเรื่องเฉพาะคดีของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามความในวรรคหนึ่ง (๑) เท่านั้น ส่วนคดีอื่นคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการได้โดยไม่มีกำหนดระยะเวลา ในส่วนของหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่จะนำไปกำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตนั้น ควรให้อำนาจคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในการตัดพยานในกรณีที่ถูกกล่าวหาประวิงคดีเพื่อให้คดีขาดอายุความ และต้องกำหนดให้ขยายอายุความเพิ่มอีก ๑ ปี ในกรณีที่คดีใกล้ขาดอายุความด้วย เหตุที่ความในมาตรานี้ใช้คำว่า “ส่อ” เนื่องจากความในมาตรานี้มุ่งหมายให้สามารถดำเนินการกรณีที่มิพิดิการณส์ส่อไปทางทุจริต ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือส่อไปในทางฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมได้โดยไม่ต้องถึงขนาดมีพิดิการณส์ที่ชัดเจนว่าเป็นการทุจริต จงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ในการดำเนินคดีถอดถอนจากตำแหน่งนั้นใช้คำว่า “ส่อ” ได้ เพราะมีหลักฐานว่ามีพิดิการณส์ส่อไปในทางทุจริต หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ก็สามารถถอดถอนได้ แต่ในการดำเนินคดีอาญานั้นหากใช้คำว่า “ส่อ” ทำให้หลักฐานที่ว่ามีพิดิการณส์ส่อไปทางทุจริต หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายเป็นเพียงหลักฐานที่ทำให้เห็นว่าน่าเชื่อเท่านั้น ซึ่งขัดกับหลักในการดำเนินคดีอาญาที่จะต้องมีหลักฐานชัดเจนเพียงพอถึงจะลงโทษได้และในกรณีที่มีการกล่าวหาคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามมาตรานี้ ควรกำหนดให้มีการดำเนินการอย่างไร

- ความในมาตรานี้ครอบคลุมถึงการทุจริตคอร์รัปชันซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ และมีความสลับซับซ้อนมาก เช่น เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน นโยบายของรัฐบาลที่อาจสร้างความเสียหาย การทุจริตเชิงนโยบาย การเอื้อประโยชน์ให้พวกพ้อง เป็นต้น นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญควรกำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีบทบาทในการป้องกันและระงับยับยั้งการทุจริตและคอร์รัปชันก่อนการดำเนินนโยบายของรัฐบาลเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายไว้ด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีบทบาทในการป้องกันและระงับยับยั้งการทุจริตและคอร์รัปชันก่อนการดำเนินนโยบายของรัฐบาลนั้น อาจไม่เหมาะสม เนื่องจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติอาจมีข้อจำกัดในการพิจารณาวินิจฉัย รวมทั้งบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติก็มีจำนวนไม่เพียงพอในการดำเนินการ ส่วนหน้าที่และอำนาจอื่น ๆ ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติก็จะมีกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญส่วนต่าง ๆ และกฎหมายอื่น ๆ ตามความในวรรคหนึ่ง (๖) ด้วย

- กลไกในการระงับยับยั้งนโยบายของรัฐบาลเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายนั้น มีการกำหนดไว้ในหมวดแผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและหน้าที่ของรัฐแล้ว รวมทั้งร่างรัฐธรรมนูญนี้ยังกำหนดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบนโยบายของรัฐบาลว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายหรือไม่ด้วย
- ในการดำเนินคดีอาญาตามความในมาตรานี้ หากหลักฐานไม่เพียงพอที่จะรับฟังได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดอาญาตามที่ถูกกล่าวหา แต่จากพยานหลักฐานดังกล่าวทำให้ผู้ถูกกล่าวหาไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป ควรกำหนดให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาให้พ้นจากตำแหน่งได้หรือไม่
- วิธีพิจารณาการถอดถอนจากตำแหน่งกับการดำเนินคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้นมีความแตกต่างกัน ในส่วนวิธีพิจารณาคดีอาญากับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ นั้นได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ ในหมวด ๔ การดำเนินคดีต่อกรรมการ ป.ป.ช.

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญได้พิจารณาปรับปรุงและเพิ่มเติมรายละเอียดในร่างมาตรา ๒๗ ตามความเห็นของที่ประชุมเมื่อคราวการประชุมครั้งที่ ๒๕ วันอังคาร ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ โดยความในวรรคหนึ่ง (๑) เป็นกรณีที่มีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ความในวรรคหนึ่ง (๑/๑) เป็นกรณีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ซึ่งกลไกในการดำเนินการตามความในวรรคหนึ่ง (๑) และ (๑/๑) จะมีความแตกต่างกัน โดยกระบวนการในการดำเนินการตาม (๑) จะเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๘ ถึงมาตรา ๓๐ ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติส่งเรื่องไปยังอัยการสูงสุดเพื่อฟ้องต่อศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ส่วนการดำเนินการตาม (๑/๑) จะเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๒ ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติส่งเรื่องไปให้นายกรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานองค์กรอิสระ พิจารณาดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งจะกำหนดว่าต้องดำเนินการอย่างไรต่อไป ในมาตรา ๓๖ จะกำหนดว่าในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่นั้น อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ หรือไม่เป็นไปตามวินัยทางการเงินการคลังก็ให้แจ้งคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินทราบและดำเนินการไปพร้อมกัน

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๑) และ (๒) เป็นดังนี้

“(๑) ใต้สวนข้อเท็จจริงกรณี ประชาชนสภาพผู้แทนราษฎรและสภามณฑล ซึ่ง สภาผู้แทนราษฎรหรือสภามณฑล มี มติ สภาผู้แทนราษฎรหรือสภามณฑล ไม่ มี มติ สภาผู้แทนราษฎรหรือสภามณฑล ที่ มี มติ สภาผู้แทนราษฎรหรือสภามณฑล หรือ มติ สภาผู้แทนราษฎรหรือสภามณฑล หรือ มติ สภาผู้แทนราษฎรหรือสภามณฑล มี การ กล่าว หา ว่า ผู้ ดำรง ตำแหน่ง ทาง การ เมือง หรือ ผู้ ดำรง ตำแหน่ง ใน อง ค์ การ อิสระ ผู้ ใด มี พ ล ก ติ การ ณ์ ร ำ ร าย ผ ิด ป ก ติ ส อ ไ น ท าร ม ท ุ จ ริ ต ต่อ หน้า ที่ หรือ ส อ ว จ ง ใจ ใช้ อ ำ นาจ หน้า ที่ ขัด ต่อ บ ัญ ญัติ แห่ง ร ัฐ ธ ร ม น ุ ญ หรือ ก ฎ ห า ย า ย ทั้ง นี้ ต าม พ ร ร าช ว ช บัญญัติ ประ ท ษ บ ร ิ ฐ ธ ร ม น ุ ญ ส ถ ว ศ พ ด ว ศ ท าร ป ิ ษ ณ และ ป ร า ษ ป ร า ษ ท าร ส ห ิ ต หรือ ฝ่า ฝ ืน หรือ ไม่ ป ฏิ บัติ ตาม มา ตร า น ทาง จ ริ ย ธ ร ม

(๒) ไต่สวนและวินิจฉัยกรณีที่มีการกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใด ร่ำรวยผิดปกติ **สอง** ไม่ในทางทุจริตต่อหน้าที่ หรือ **สอง** ไม่ในทางฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม **ทั้งนี้** ตชช.พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยบทลงโทษการขึ้นทะเบียนประกอบวิชาชีพ

### มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๗ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

“(๑) ไต่สวนข้อเท็จจริงกรณี ประชาชนสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาสภานิติบัญญัติแห่งชาติซึ่งในสภานิติบัญญัติแห่งชาติซึ่งมีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือองค์การอิสระใด มีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม

(๑/๑) ไต่สวนข้อเท็จจริงกรณีประชาชนสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาสภานิติบัญญัติแห่งชาติซึ่งในสภานิติบัญญัติแห่งชาติซึ่งมีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือองค์การอิสระใด ทสวทสวผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งใน องค์การอิสระผู้ใดมีพฤติการณ์ส่อไปในทางฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม แต่ทั้ง พฤติการณ์ดังทสวส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติ รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายว่าด้วย ให้ดำเนินการไต่สวนตาม (๑) ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๒) ไต่สวนและวินิจฉัยกรณีที่มีการกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทาง ทุจริตต่อหน้าที่ หรือส่อไปในทางฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ทั้งนี้ ตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๓) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๔) กำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๕) กำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๖) บทหน้าที่และอำนาจอื่นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและหรือกฎหมาย

การปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) (๑/๑) และ (๒) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง ในกรณีที่ไมอาจดำเนินการภายในกำหนดเวลาดังกล่าว คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติอาจมีมติให้ขยายระยะเวลาได้คราวละไม่เกินสี่เดือน แต่เมื่อรวมแล้วทั้งหมดต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และให้เผยแพร่เหตุผลในการขยายระยะเวลาให้ประชาชนทราบด้วย

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) (๑/๑) (๒) หรือ (๓) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติอาจมอบหมายให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติคนหนึ่งคนใดหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ



มีอำนาจได้สวนเสววิหิตชัย ให้อำนาจเห็น หรือรวบรวมพยานหลักฐานในเรื่องใด หรือมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นผู้ไต่สวนเสววิหิตชัยหรือรวบรวมพยานหลักฐานแทนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดก็ได้

การกล่าวหา การไต่สวน การวินิจฉัย ตามวรรคหนึ่ง การขยายเวลาตามวรรคสอง และการมอบหมายตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด”

#### มาตรา ๒๘

“มาตรา ๒๘ ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ว่าข้อกล่าวหาตามมาตรา ๒๗ (๑) มีมูล ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มติดังกล่าว แต่ถ้ามีมติว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหานั้นเป็นอันตกไป

เมื่อได้รับสำนวนการไต่สวนตามวรรคหนึ่งแล้ว หากอัยการสูงสุดเห็นว่าพยานหลักฐานยังไม่เพียงพอที่จะดำเนินการฟ้องคดีได้ ให้แจ้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมและส่งกลับไปยังอัยการสูงสุดภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ไม่ว่าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะส่งพยานหลักฐานเพิ่มเติมมาหรือไม่ ให้อัยการสูงสุดฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยไม่ชักช้า โดยมีคำขอให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไต่สวนมูลฟ้องด้วย”

#### ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- การส่งสำนวนการไต่สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ควรต้องมีมูลความผิดเป็นคดีอาญา จึงส่งให้อัยการสูงสุดดำเนินการ แต่ถ้าเป็นความผิดอื่นที่ไม่เป็นความผิดอาญา จะส่งให้อัยการสูงสุดดำเนินการด้วยเหตุใด เนื่องจากไม่มีฐานความผิดในคดีอาญา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรานี้เดิมเป็นเรื่องการถอดถอนไม่ใช่เรื่องการดำเนินคดี เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง โดยเพิ่มความว่า “พฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย”

- มีกรรมการสอบถามว่า เรื่องถอดถอนจะยังคงมีอยู่หรือไม่ หรือจะมีเฉพาะการฟ้องคดีอาญา

ประธานกรรมการชี้แจงว่า ในการพิจารณาที่ผ่านมาของคณะกรรมการ ที่ประชุมมีความเห็นว่า เรื่องการถอดถอนยังคงมีอยู่แต่ไม่ควรให้เป็นอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา ขณะนี้จึงไม่ยังไม่ได้ข้อสรุปว่าจะให้อำนาจหน้าที่ดังกล่าวเป็นของใคร

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เป็นไปได้หรือไม่ที่อำนาจในการถอดถอนจะให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ เมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไต่สวนแล้ว พบว่ามี การกระทำการขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย และมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

ของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติยื่นเรื่องดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาต่อไป

- มีการกำหนดมาตรการในการให้หยุดปฏิบัติหน้าที่หรือไม่

ประธานกรรมการชี้แจงว่า มาตรการดังกล่าวมีอยู่ในร่างมาตรา ๓๐

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ตามที่ที่ประชุมอภิปรายนั้น แยกได้ ๒ กรณี กรณีที่ ๑ หากมีมูลความผิดส่อไปในทางอาญาให้ส่งเรื่องดังกล่าวให้อัยการสูงสุดดำเนินการ และกรณีที่ ๒ หากไม่มีมูลความผิดเป็นคดีอาญาแต่เป็นเรื่องพฤติกรรมไม่เหมาะสมให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาต่อไปเพื่อถอดถอน

ประธานกรรมการกล่าวว่า การฝ่าฝืนและการไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างไร จึงจะสมควรถูกถอดถอน

- มีการแสดงความเห็นว่า รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กำหนดว่า ต้องเป็นการฝ่าฝืนและการไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ส่อไปในทางทุจริตแต่หลักฐานไม่ชัดเจนถึงขั้นมีมูลความผิดทางอาญา

- ควรเปลี่ยนชื่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ เนื่องจากมีการพิจารณาคดีบุคคลอื่นนอกจากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองด้วย และในอนาคตจะกำหนดให้พิจารณาคดีผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระด้วย ดังนั้น การใช้ชื่อศาลว่า “ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” อาจทำให้สับสนได้ว่าผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่

ประธานกรรมการเสนอให้เพิ่มความเป็นวรรคสาม ดังนี้ “ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติว่าแม้พยานหลักฐานยังไม่ปรากฏชัดว่าเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย แต่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้นั้นส่อว่าทุจริตต่อหน้าที่หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยให้ถอดถอนผู้นั้นออกจากตำแหน่ง”

- มีการแสดงความเห็นว่า ความในวรรคสองอาจมีความไม่เหมาะสมเนื่องจากอาจเป็นการบังคับอัยการสูงสุดให้ส่งฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ควรให้เป็นไปตามหลักการทั่วไปในการส่งฟ้องคดี กล่าวคืออัยการมีสิทธิส่งไม่ฟ้องคดีได้หากพิจารณาแล้วเห็นว่าพยานหลักฐานไม่มีน้ำหนักเพียงพอ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะฟ้องเองได้ หรือให้อัยการสูงสุดและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาพยานหลักฐานว่าเพียงพอหรือไม่

ประธานกรรมการเสนอให้ตัดความในวรรคสองออก โดยให้นำไปบัญญัติในกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

- มีการแสดงความเห็นว่า เรื่องการให้อำนาจถอดถอนเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญนั้น เนื่องจากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจะส่งผลผูกพันทุกองค์กร จึงอาจมีการนำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไปใช้ฟ้องในคดีอาญาได้

ประธานกรรมการชี้แจงว่า การส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญถอดถอน หมายความว่าไม่ได้มีการดำเนินคดีทางอาญาจึงไม่ส่งผลผูกพันกับหลักการพิจารณาคดี

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับการถอดถอนควรเป็นเฉพาะเรื่องหรือเฉพาะกรณี ไม่ควรผูกพันทุกองค์กร

- คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญต้องเป็นที่สุดและผูกพันทุกองค์กรซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานสากลของศาลรัฐธรรมนูญ แต่คำวินิจฉัยหากไม่เกี่ยวข้องกับองค์กรหรือบุคคลใดก็ไม่มีผลผูกพันไปยังองค์กรหรือบุคคลนั้น กล่าวคือจะมีผลผูกพันต่อองค์กรหรือบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องในการวินิจฉัยเท่านั้น

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญกล่าวว่า เดิมอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญคือการวินิจฉัยว่ากฎหมายขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ และการตีความบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการใช้อำนาจเชิงตีความข้อกฎหมายจึงมีผลผูกพันทุกองค์กรว่าไม่สามารถเปลี่ยนคำวินิจฉัยในการตีความกฎหมายได้ แต่เมื่อขยายอำนาจศาลรัฐธรรมนูญอาจจะมีปัญหา เช่น เรื่องการถอดถอนหากข้อเท็จจริงที่อยู่ในศาลรัฐธรรมนูญเป็นอย่างไร จะสามารถนำสืบข้อเท็จจริงอื่นที่เปลี่ยนแปลงไปจากข้อเท็จจริงที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาได้หรือไม่ ซึ่งเห็นว่าควรพิจารณาตามข้อเท็จจริงของพยานหลักฐานที่เปลี่ยนไป

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญสามารถถูกกลับคำวินิจฉัยได้ตามพยานหลักฐานและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

- คำวินิจฉัยเรื่องการถอดถอนเป็นเรื่องเฉพาะตัว ควรผูกพันทุกองค์กรหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยถอดถอนผู้ใด ควรผูกพันทุกองค์กร หากมีคำวินิจฉัยให้บุคคลในองค์กรใดถูกถอดถอน ก็จะต้องถูกถอดถอนจะปฏิเสธไม่ได้ แต่เหตุผล ความคิดเห็นหรือข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจะไม่ผูกพันทุกองค์กร สิ่งที่ผูกพันทุกองค์กรคือผลการถอดถอนเท่านั้น

- มีกรรมการสอบถามว่า เมื่อมีการถอดถอนแล้ว จะตัดสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ และจะตัดสิทธินานเท่าใด เนื่องจากการถอดถอนไม่ได้เป็นคดีอาญาที่จะถูกตัดสิทธิเลือกตั้งตลอดชีวิต

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อถูกถอดถอนแล้วต้องถูกตัดสิทธิเลือกตั้งตลอดชีวิต โดยควรนำไปบัญญัติในคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอื่น กล่าวคือยังมีสิทธิเลือกตั้งแต่ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

- มีกรรมการสอบถามว่า เสี่ยงในการถอดถอนควรเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสามในห้าหรือไม่ เพื่อเป็นไปตามจำนวนเสียงของวุฒิสภาในการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า “จำนวนไม่น้อยกว่าสองในสาม” เป็นจำนวนที่มากกว่า “จำนวนไม่น้อยกว่าสามในห้า” ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีจำนวน ๙ คน หากกำหนดเป็นไม่น้อยกว่าสามในห้าจะคำนวณได้ยาก

### มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๘ ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ว่าข้อกล่าวหาตามมาตรา ๒๗ (๑) เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายมีมูลความผิดทางอาญา ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ภายในสองสัปดาห์นับแต่วันที่วินิจฉัยถึงที่สุด แต่ทั้งนี้สองสัปดาห์สองสัปดาห์ใดไม่สิ้นสุด ให้สองสัปดาห์นั้นเป็นอันตกไป

[illegible]

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติว่าแม้พยานหลักฐานยังไม่ปรากฏชัดว่าเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย แต่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้นั้นส่อว่าทุจริตต่อหน้าที่หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ และถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยด้วยเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้นั้นส่อว่าทุจริตต่อหน้าที่หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้สั่งถอดถอนผู้นั้นออกจากตำแหน่ง”

มาตรา ๒๔

“มาตรา ๒๙ วิธีพิจารณาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร”

ประเด็นการพิจารณา ไม่มี

## มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๐

“มาตรา ๓๐ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระผู้ถูกกล่าวหาหยุดการปฏิบัติหน้าที่ทันทีเมื่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรับฟ้องไว้พิจารณา แต่ถ้าศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่รับฟ้องให้ข้อกล่าวหาอันเป็นอันตกไป”

## ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการสอบถามว่า การให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ทันทีเมื่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรับฟ้องไว้พิจารณา ช่วงระยะเวลาระหว่างที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาว่าจะรับฟ้องไว้หรือไม่ นั่น อาจเป็นช่วงเวลานาน ในช่วงเวลาดังกล่าวจะให้ผู้ถูกกล่าวหาปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ หรือควรให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติชี้มูล

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกล่าวหาสามารถกล่าวหาได้ตลอดเวลา เมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขึ้นสู่เป็นช่วงระยะเวลาที่ไม่ห่างจากการพิจารณารับฟ้อง จึงควรให้หยุดปฏิบัติหน้าที่เมื่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรับฟ้องไว้พิจารณา

### มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๐ โดยไม่มีการแก้ไข

### มาตรา ๓๑

“มาตรา ๓๑ ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดการปฏิบัติหน้าที่และให้ตัดสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นตลอดชีวิตนับแต่วันที่พิพากษา ส่วนทรัพย์สินที่ผู้นั้นได้จากพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติหรือทุจริตต่อหน้าที่หรือทรัพย์สินอื่นที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้น ให้ริบเสียทั้งสิ้น

การอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้อุทธรณ์ได้เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย โดยให้อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษา

หลักเกณฑ์และวิธีการอุทธรณ์ และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากำหนด”

### ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- หลักการสากลคดีใดถ้ามีโทษถึงจำคุกจะต้องมีการพิจารณาสองศาล ดังนั้น ในการพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ นอกจากให้อุทธรณ์ปัญหาข้อกฎหมายแล้วหากมีข้อเท็จจริงซึ่งเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ ก็สมควรให้อุทธรณ์ข้อเท็จจริงได้โดยให้อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ประธานกรรมการสอบถามว่า การพิจารณาข้อเท็จจริงของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จะทำอย่างไร

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า การพิจารณาข้อเท็จจริงของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาสามารถกระทำได้โดยให้การพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเป็นไปตามระเบียบที่กำหนด โดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาอาจมอบหมายให้องค์คณะใดองค์คณะหนึ่งไปรับฟังข้อเท็จจริงเพิ่มเติมในประเด็นที่กำหนดได้

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในการอุทธรณ์ข้อเท็จจริงในคดีปกติ ศาลจะวินิจฉัยข้อเท็จจริงใหม่จากสำนวนเดิมหรือศาลจะสั่งสืบพยานใหม่

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ชี้แจงว่า ในทางปฏิบัติศาลจะวินิจฉัยข้อเท็จจริงใหม่จากสำนวนเดิม และอาจมีการส่งสำนวนให้ศาลชั้นต้นไต่สวนบางประเด็นได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากจะให้มีการอุทธรณ์อาจต้องให้เริ่มการพิจารณาที่ศาลอุทธรณ์แล้วจึงให้ยื่นอุทธรณ์ไปยังที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากให้เริ่มการพิจารณาคดีในศาลอุทธรณ์จะเป็นการลดระดับลง นอกจากนี้ จะทำให้ความมุ่งหมายเดิมที่ต้องการให้การวินิจฉัยคดีมีความรวดเร็วหมดไป ดังนั้น จะเป็นไปได้

หรือไม่ที่จะกำหนดว่าเมื่อผู้พิพากษาหนึ่งในสามขององค์คณะผู้พิพากษาในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ได้รับเลือกพิจารณารับรองว่าสมควรมีการทบทวนข้อเท็จจริงจึงจะสามารถอุทธรณ์ข้อเท็จจริงได้

- มีการแสดงความเห็นว่า การพิจารณาว่าจะอุทธรณ์ข้อเท็จจริงได้หรือไม่ เกิดมาจากการมองว่าการพิจารณาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นการพิจารณาศาลเดียว แต่ไม่ได้พิจารณาถึงกระบวนการว่าก่อนที่จะมายังศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ผ่านการข้มูลมาจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติแล้ว นอกจากนี้ องค์คณะของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจำนวน ๙ ท่าน ย่อมต้องมีการพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้ว การให้อุทธรณ์ในข้อเท็จจริงอาจทำให้คดียืดเยื้อได้

ประธานกรรมการสอบถามว่า การที่ศาลรับฟังข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งต่อหลักฐานที่มีอยู่ในสำนวนเป็นการพิจารณาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมาย

นายอภิชาติ สุจริตานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า การที่ศาลรับฟังข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งต่อหลักฐานที่มีอยู่ในสำนวนเป็นการพิจารณาข้อกฎหมาย

- มีการเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ที่กำหนดว่า ในกรณีที่ผู้ต้องคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีพยานหลักฐานใหม่ซึ่งอาจทำให้ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญอาจยื่นอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษา

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า การให้ยื่นอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาภายในสามสิบวันเป็นกำหนดเวลาที่เหมาะสมเนื่องจากพยานหลักฐานส่วนใหญ่ได้จัดส่งให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในการพิจารณาค้างแล้ว

### มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๓๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๑ ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระผู้ถูกกล่าวหาที่มีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดการปฏิบัติหน้าที่และให้ตัดสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นตลอดชีวิตนับแต่วันที่มิคำพิพากษา ส่วนทรัพย์สินที่ผู้นั้นได้จากพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติหรือทุจริตต่อหน้าที่หรือทรัพย์สินอื่นที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้น ให้ริบเสียทั้งสิ้น

การอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้อุทธรณ์ได้เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย เว้นแต่เป็นการอุทธรณ์ข้อเท็จจริงเพราะเหตุที่มีพยานหลักฐานใหม่ซึ่งอาจทำให้ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ ก็ให้อุทธรณ์ข้อเท็จจริงได้ โดยให้อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษา

หลักเกณฑ์และวิธีการอุทธรณ์ และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาตามมาตรา นี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากำหนด”

### ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันศุกร์ ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

### เลิกประชุมเวลา ๑๘.๒๐ นาฬิกา

นางสาววรินทร์พร ปณิธานธรรม

วิทยากรชำนาญการ

นายเผ่าพันธุ์ นวลสง

นิติกรชำนาญการ

นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

วิทยากรปฏิบัติการ

นางสาวอัจฉรา สอนสมุทร

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมาธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์